

Ε Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

Η ανάλυση SWOT ως εργαλείο προγραμματισμού μιας σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: μελέτη περίπτωσης σε Δημοτικό Σχολείο της Βοιωτίας

Βαζούρας Σπύρος email: spvazouras@sch.gr

Λέξεις - κλειδιά

Ανάλυση SWOT

Πίνακας SWOT

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Δημοτικό Σχολείο

Περίληψη (Α)

- ❑ Στην εργασία παρουσιάζεται η ανάλυση SWOT ως εργαλείο προγραμματισμού μιας σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- ❑ Η συλλογή των ερευνητικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίων και παρατηρήσεων.
- ❑ Η μέθοδος SWOT θεωρείται σχετικά απλή και μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς ιδιαίτερες προαπαιτούμενες διοικητικές ή τεχνικές γνώσεις.
- ❑ Η μελέτη περίπτωσης αφορά ένα Δημοτικό Σχολείο της Βοιωτίας, κατά το σχολικό έτος 2021 - 2022.

Περίληψη (B)

- ❑ Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο για τον εντοπισμό των δυνατών και αδύναμων σημείων ενός οργανισμού, αλλά και για την εξέταση των ευκαιριών και των απειλών που αντιμετωπίζει.
- ❑ Χρησιμοποιείται στον στρατηγικό σχεδιασμό των επιχειρήσεων, οργανισμών και φορέων, αλλά και στη διαχείριση πολύπλοκων προγραμμάτων και έργων.
- ❑ Δύναται να χρησιμοποιηθεί και στον χώρο της εκπαίδευσης, τόσο για την ανάπτυξη και τον διοικητικό προγραμματισμό των σχολικών μονάδων, όσο και για την βελτίωση των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

Περίληψη (Γ)

- ❑ Η ανάλυση SWOT συνδέει τη μελέτη του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντος της σχολικής μονάδας.
- ❑ Συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ποικίλων σύγχρονων προκλήσεων που καλείται να διαχειριστεί μια σχολική μονάδα, π.χ. η κατανόηση του πλαισίου υλοποίησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ή μιας διασχολικής ή άλλης συνεργασίας ή οι σχέσεις με την κοινότητα και η σύνδεση με τις ανάγκες της.

Περίληψη (Δ)

□ Στην εργασία δίνεται έμφαση στη χρησιμότητα της ανάλυσης SWOT για τη σχολική μονάδα. Ο εντοπισμός των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων στο εσωτερικό περιβάλλον του δημοτικού σχολείου, αλλά και η δυνατότητα ανίχνευσης των ευκαιριών και των απειλών στο εξωτερικό περιβάλλον του, λειτουργούν θετικά και αποτελεσματικά τόσο για τον διοικητικό σχεδιασμό και την ισορροπία της σχολικής μονάδας, όσο και για την άρση ενδεχόμενων αδυναμιών ανταπόκρισης στις ανάγκες της κοινότητας ή σύγχυσης ρόλων που επιφέρουν, κάποιες φορές, οι συνθήκες και οι πολλαπλές προκλήσεις.

Στρατηγικός Σχεδιασμός (Α)

- ❑ Ο στρατηγικός σχεδιασμός, ως έννοια και ως πρακτική, αναπτύχθηκε στο χώρο των επιχειρήσεων, προκειμένου ως οργανισμοί να προσαρμόζονται και να επιβιώνουν κάθε φορά στις νέες συνθήκες, που χαρακτηρίζονται από απρόβλεπτη ρευστότητα και ασάφεια, κυρίως λόγω των ταχύτατων πολιτικών, οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων.
- ❑ Η μελέτη και εφαρμογή του στρατηγικού σχεδιασμού στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς ή/και τα σχολεία είναι μια σχετικά πρόσφατη ανάγκη που προέκυψε ως απάντηση στην αύξηση της αβεβαιότητας και της ασάφειας του εξωτερικού περιβάλλοντος, αλλά και της απαίτησης για σχολική αποτελεσματικότητα και λογοδοσία.

Στρατηγικός Σχεδιασμός (B)

- ❑ Ο στρατηγικός σχεδιασμός αποτελείται από ένα σύνολο εννοιών, διαδικασιών και εργαλείων που βοηθούν τους σχολικούς ηγέτες να εντοπίζουν τι πρέπει να αλλάξουν στο παρόν για να επιτύχουν στο μέλλον.
- ❑ Τα βασικά ερωτήματα για τον στρατηγικό σχεδιασμό είναι: «ποιοί είμαστε;», «ποιοί θέλουμε να είμαστε στο μέλλον;» και «πώς θα φτάσουμε εκεί που θέλουμε;»
- ❑ Από τη στρατηγική ανάλυση και το όραμα ενός εκπαιδευτικού οργανισμού ή σχολείου απορρέουν συγκεκριμένοι εφικτοί και μετρήσιμοι σκοποί και στόχοι.

Ανάλυση SWOT (A)

Strengths / Δυνατά Σημεία

Weaknesses / Αδυναμίες

Opportunities / Ευκαιρίες

Threats / Απειλές

Ανάλυση SWOT (B)

- ❑ Η ανάλυση SWOT ως εργαλείο προγραμματισμού της σχολικής μονάδας.
- ❑ Εσωτερικό περιβάλλον σχολικής μονάδας: εντοπισμός δυνατών σημείων και αδυναμιών.
- ❑ Εξωτερικό περιβάλλον σχολικής μονάδας: εντοπισμός ευκαιριών και απειλών.
- ❑ Συλλογή ερευνητικών δεδομένων: μέσω ερωτηματολογίων, παρατηρήσεων και αρχειακού υλικού.

Ανάλυση SWOT (Γ)

- Που «βρίσκεται» σήμερα η σχολική μονάδα
- Που θέλουμε «να βρεθεί» αύριο η σχολική μονάδα
- Ενίσχυση των δυνατών σημείων της σχολικής μονάδας
- Διόρθωση των αδυναμιών της σχολικής μονάδας
- Αξιοποίηση των ευκαιριών της σχολικής μονάδας
- Αποφυγή των απειλών της σχολικής μονάδας

Ανάλυση SWOT (Σχολική Μονάδα)

- Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Βοιωτίας
- 6-θέσιο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο αστικής περιοχής
- Μαθητές & μαθήτριες
- Εκπαιδευτικοί (Δάσκαλοι & Ειδικότητες)
- Σύλλογος Διδασκόντων
- Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων

Ανάλυση SWOT – Ερωτήματα (Α)

- Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μας κάνουν να ξεχωρίζουμε ως σχολείο;
- Τι κάνουμε «καλά» ως σχολείο (δυνατά σημεία);
- Τι δεν κάνουμε «καλά» ως σχολείο (αδυναμίες);
- Τι βλέπουν οι άλλοι ως δυνατά σημεία του σχολείου μας;
- Τι βλέπουν οι άλλοι ως αδυναμίες του σχολείου μας;
- Ποια ζητήματα ή/και εμπόδια δυσχεραίνουν τη λειτουργία μας;

Ανάλυση SWOT – Ερωτήματα (B)

- Ποια αδυναμία μας θα μπορούσε να μετατραπεί σε ευκαιρία;
- Ποια αδυναμία μας θα μπορούσε να μετατραπεί σε απειλή;
- Πως θα μπορούσαμε να μετατρέψουμε τα δυνατά μας σημεία σε ευκαιρίες;
- Ποια χαρακτηριστικά του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν αρνητικά το σχολείο μας (απειλές);
- Ποια χαρακτηριστικά του εξωτερικού περιβάλλοντος επηρεάζουν θετικά το σχολείο μας (ευκαιρίες);

Ανάλυση SWOT – Ερωτήματα (Γ)

- Ποιες ευκαιρίες δεν έχουμε εκμεταλλευτεί επαρκώς;
- Για ποια ζητήματα δεχόμαστε παράπονα ή/και κριτική;
- Ποια αδυναμία μας θα μπορούσαμε να τη μετατρέψουμε σε δυνατό σημείο;
- Σε ποια «πρόκληση» είναι καλό να ανταποκριθούμε κατά προτεραιότητα;
- Σε ποια «σημεία» μπορούμε να βελτιωθούμε;
- Ποια πρέπει να είναι η προτεραιότητά μας στην κατανομή των πόρων;

Πίνακας SWOT - Δυνατά Σημεία (Α)

- Καλή κτιριακή υποδομή
- Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον
- Σταθερό εκπαιδευτικό προσωπικό
- Συμμετοχή μαθητών/τριών σε εκπαιδευτικά προγράμματα και βιωματικές δράσεις, εντός και εκτός του σχολείου
- Θετικό σχολικό κλίμα
- Σύγχρονο Εργαστήριο Πληροφορικής & Η/Υ

Πίνακας SWOT – Δυνατά Σημεία (B)

- Αυτοαξιολόγηση σχολικής μονάδας
- Ο Σύλλογος Διδασκόντων δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε περιπτώσεις μαθητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες
- Λειτουργία ολοήμερου προγράμματος
- Λειτουργία προγράμματος «παράλληλης στήριξης»
- Λειτουργία δανειστικής βιβλιοθήκης

Πίνακας SWOT – Αδυναμίες

- Αυξημένος αριθμός μαθητών/τριών ανά τμήμα
- Χαλαρή οικοδόμηση κοινού οράματος για το σχολείο
- Ελαστική εφαρμογή του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας
- Οι εκπαιδευτικοί κάποιων ειδικοτήτων αλλάζουν σχολείο κάθε χρόνο
- Οι ψηφιακές δεξιότητες κάποιων εκπαιδευτικών
- Δεν λειτουργεί Τμήμα Ένταξης

Πίνακας SWOT – Ευκαιρίες

- Εξωστρέφεια σχολικής μονάδας
- Επικοινωνία και σχέσεις με γονείς & κηδεμόνες
- Συνεργασίες κάθε μορφής
- Αξιολόγηση σχολικής μονάδας και δημιουργία ενός νέου συλλογικού οράματος
- Βιωματική μάθηση (συμμετοχή σε δράσεις, προγράμματα και διαγωνισμούς, εκπαιδευτικές επισκέψεις, λειτουργία εκπαιδευτικών ομίλων κ.α.)

Πίνακας SWOT – Απειλές

- ❑ Ασταθής εκπαιδευτική πολιτική
- ❑ Ασυμβατότητες κεντρικού εκπαιδευτικού σχεδιασμού και πραγματικότητας (π.χ. ασυμβατότητα μεταξύ διδακτικού χρόνου και διδακτικής ύλης)
- ❑ Περιορισμένη χρηματοδότηση
- ❑ Απουσία ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού (π.χ. ψυχολόγος)
- ❑ Κοινωνική, οικονομική & οικογενειακή κατάσταση κάποιων μαθητών/τριών
- ❑ Υπερ - «πληροφόρηση» μαθητών/τριών

Συμπεράσματα

- ❑ Με την ανάλυση SWOT καταγράφηκαν αξιόπιστα τα δυνατά σημεία και οι αδυναμίες του εσωτερικού περιβάλλοντος του σχολείου και οι ευκαιρίες και οι απειλές του εξωτερικού περιβάλλοντος του σχολείου.
- ❑ Η ανάλυση SWOT βοηθά τη Διεύθυνση του σχολείου και τον Σύλλογο Διδασκόντων να τροποποιήσουν προτεραιότητες και να λάβουν τις κατάλληλες αποφάσεις για την εξάλειψη των αδυναμιών και την αντιμετώπιση των απειλών.
- ❑ Η ανάλυση SWOT συμβάλλει στον πιο αποτελεσματικό προγραμματισμό, αλλά και στη δημιουργία ενός νέου κοινού οράματος για το σχολείο.

Ενδεικτικές βιβλιογραφικές αναφορές (Α)

- ❑ Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2005). *Exploring Corporate Strategy* Essex: Pearson Education Limited.
- ❑ Jones, J. (2005). *Management Skills in Schools: A Resource for School Leaders*. London: Paul Chapman Publishing.
- ❑ Manichander, T. (2016). *Educational Management*. N.Delhi: Laxmi Book Publication.
- ❑ Nikolaou, I. E. & Evangelinos, K. I. (2010). A SWOT analysis of environmental management practices in Greek Mining and Mineral Industry. *Resources Policy*, 35(3), 226- 234.
- ❑ Pashiardis, P. (1996). Environmental scanning in educational organizations: uses, approaches, sources and methodologies. *International Journal of Educational Management*, 10(3), 5-9.

Ενδεικτικές βιβλιογραφικές αναφορές (B)

- Tsiakkiros, A., & Pashiardis, P. (2002). Strategic planning and education: the case of Cyprus. *International Journal of Educational Management*, 16(1), 6-17.
- Πασιαρδής, Π., & Τσιάκκιρος, Α. (2015). Στρατηγικό σχέδιο και εφαρμογή. Στο Π. Πασιαρδής (Επιμ.), *Διαχείριση αλλαγής, σχολική αποτελεσματικότητα και στρατηγικός σχεδιασμός, Τόμος II: Στρατηγικός σχεδιασμός στην εκπαίδευση* (σσ. 173-197). Αθήνα: Έλλην.
- Τσιάκκιρος, Α. (2015). Η στρατηγική πρόγνωση του μέλλοντος - Εισαγωγή στην έννοια της στρατηγικής. Στο Π. Πασιαρδής (Επιμ.), *Διαχείριση αλλαγής, σχολική αποτελεσματικότητα και στρατηγικός σχεδιασμός, Τόμος II: Στρατηγικός σχεδιασμός στην εκπαίδευση* (σσ. 49-95). Αθήνα: Έλλην.

Σας ευχαριστώ!